

Forrás: <https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2023/11/bago-rebeka-a-tukrozott-osztalyterem-mint-oktatasszervezesi-modszer-14-03-05/>

Bagó Rebeka

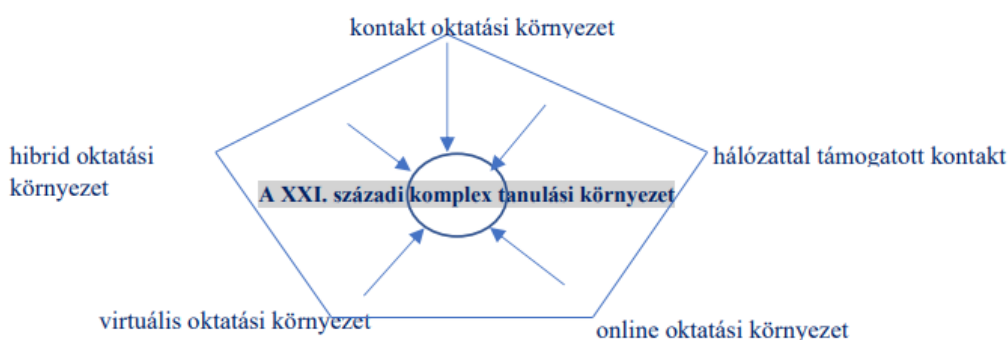
A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

Szabadságunk van abban, hogy milyen oktatásszervezési módszerrel tartunk tanórát. A frontális oktatás során, a diákoknak nem jut elég szerep a tanórákon. Az új oktatási módszerek igyekeznek kiküszöbölni a problémákat, törekszenek arra, hogy a tanulónak egyre nagyobb szerep jusson a tanórán, a tendencia a tanuló központú módszertanok irányába hajlik. A munkám tárgyalja a tükrözött osztályterem modelljének elméleti és gyakorlati hátterét. Arra vállalkozom, hogy a tükrözött osztálytermi munkaforma alkalmazhatóságát, előnyét és a kendőzetlen hátrányait egyaránt világosan bemutassam.

Bevezetés

A tükrözött osztályterem módszertana megfelel a 21. századi komplex tanulási környezet elvárásainak (1. ábra). Hibrid, két lépcsős oktatási folyamat, melynek elméleti és gyakorlati háttere bemutatására vállalkozom. Munkám struktúrája követi *A fordított osztályterem a gyakorlatban* című, 2018-as „Flip-IT” projekt által készült tanulmányt, melyről az alábbiakban írok.

1. ábra: XXI. századi tanulási környezet

Forrás: LÉVAI Dóra (2014): *A tanulás új útjai*. ELTE PPK Neveléstudományi Intézet –Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, „Megújuló tankönyv” 2014. november 12-13. *Forrás:* <https://www.slideshare.net/levoidora/a-tanuls-j-tjai> (Letöltés: 2021. márc. 3.)

Az első részben a fordított osztálytermi munka fogalmával, eredetével foglalkozom, bemutatom a módszertan történeti előzményeit, illetve a módszertan kidolgozóival is foglalkozom röviden. A későbbiekben pedig a fordított osztályterem gyakorlati részét

tárgyalom, nemzetközi sikerek és saját tapasztalataim alapján. Mindezek után bemutatom a módszer eredményességét, kivitelezhetőségét mind tanári, mind tanulói szemszögből.

A „Flip IT” projekt

A „Flip-IT” projekt azzal a céllal jött létre, hogy az európai szakképzésbe integrálják a fordított osztálytermi metodikát. Az Universidad European publikálása alapján a projektben öt ország vett részt (Egyesült Királyság, Írország, Spanyolország, Csehország és Magyarország). Céljük az volt, hogy a tanárok bevonásával együttesen tapasztalatokat gyűjtsenek a módszerrel kapcsolatban. Minden partner országban lehetőség nyílt az akkreditált pedagógus-továbbképzésre. A pedagógusok bevonásának elsődleges célcsoportja a szakközépiskolai és szakiskolai tanárok. Másodlagos célcsoport pedig az említett iskolatípusok tanulói. Minderre azért van szükség, hogy az elméleti eredményeket hitelesíteni tudják a gyakorlati alátámasztással.

A projekt során összegyűjtött elméleti és gyakorlati tapasztalatokat egy könyvben gyűjtötték össze: *„Fordított osztályterem a gyakorlatban – Módszertani megújulás a szakképzésben”*.¹ Ez a könyv adta a dolgozatom felépítésének alapját is, a dolgozatban gyakran követem az alcímet is. A kiadványt ingyenesen elérhetővé tették az interneten, mindemellett három nyelven is olvasható: magyarul, angolul és spanyolul.

A tükrözött osztályterem fogalma

A nemzetközi szakirodalomban a „flipped classroom” angol kifejezésből ered a tükrözött osztályterem magyar megfelelője. Az innovatív tanítási módszert a magyar szerzők fordított osztályteremnek is hívják, mindkettő kifejezéssel találkozhatunk a szakirodalomban. A két kifejezést szinonimaként kezelem a továbbiakban.²

Miért nevezik fordított vagy tükrözött osztályteremnek? A megfordítás vagy tükrözés alapja az, hogy a tanár előre kiad egy saját, vagy már meglévő videót, ami a következő tanóra anyagával foglalkozik. A diák megnézi otthon ezt a videót, ezáltal tájékozódik a következő óra elméleti háttéréről. Az órai munka hagyományos funkciója helyett a tanórán a tanár irányításával a tananyag közös feldolgozására kerül sor, egy interaktív óra keretein belül, kvázi időt szabadítva fel azzal, hogy az egyoldalú frontális oktatást nem a tanórába szorítja bele, hanem egy bárhol, bármikor megnézhető videóba. A tanuló az órára már felkészülten, kérdésekkel és nagyobb rálátással érkezik, ami a hagyományos osztálytermi munka megfordított változata, több apró részlettel kiegészítve.

Ollé János szerint a technológia formálta a módszertani megoldásokat, úgy látja, hogy a fordított osztályterem valójában az oktatási gyakorlat újbóli összeillesztése. Véleménye szerint nem történik más, mint hogy a meglévő és megszokott, évtizedeken keresztül tapasztalt tanulásszervezést más logikai sorrendben illesztjük össze. A folyamatot a Rubik-kockához hasonlítja, hiszen ugyanazon elemek összerakása történik, csak más logikai felépítésben. Úgy gondolom, hogy a hasonlat helyénvaló, mivel a fordított osztályterem is a nagy egység megbontása nélkül, a már meglévő tanítási módszerek újragondolt felhasználásával zajlik.

A tükrözött osztályterem előzménye, története

Annak előzménye, hogy az oktatás az iskola falain kívülre is tehető, már hosszú múltra nyúlik vissza. A fordított osztályterem gondolata először a 19. század elején jelent meg. *„Az USA-beli West Point Katonai Akadémián tanulóknak az óra előtt kellett feldolgozniuk a tanárok által kiadott forrásanyagokat, majd az órát a felmerülő kérdések megválaszolásával, csoportos problémamegoldással töltötték – ez a fordított osztályterem alapkonceptiója.”*³

A fordított osztálytermi metodikának kedvezett az a módszertani reformáció, melynek jegyében az oktatást tanulóközpontúvá szervezték át. Mindemellett egyre jobban tevődött át a hangsúly az online világra, emiatt szükségessé vált a paradigmaváltás az oktatásban. Magyarországi viszonylatban nézve a digitális kompetencia felkerült a nyolc kulcskompetencia egyikébe. Mégsem mondhatjuk azt, hogy csak az új módszerek iránti igény vagy a digitalizáció következtében indult el a fordított osztályterem koncepciójának kidolgozása. Egy apró probléma, s annak megoldása segítette elő a fordított modell kidolgozását. De mi volt az a probléma, amire talán sokan nem is gondolnának? Problémamentessé akarták tenni az oktatást azon tanulók számára is, akik valamilyen oknál fogva nem tudtak részt venni a tanórán, a nagy lemaradás miatt pedig nehezen kapcsolódtak aztán a tananyaghoz. A valamilyen formában hátrányba, nehézségbe ütköző tanulók felzárkóztatása érdekében építették ki a modell koncepcióját. A megfordított osztálytermi modell születése 2007-re tehető, két amerikai középiskolai kémia tanár, Jonathan Bergmann és Aaron Sams jegyezte fel először a modell részletes kidolgozását. *„Módszertani innovációjuk abból a problémából indult ki, hogy több tanulójuk hiányzott az órákról sportesemények miatt, és túlságosan is sok időt és energiát jelentett az ő felzárkóztatásuk. Annak érdekében, hogy segítsék őket a hiányzások pótlásában, eleinte a tanórákat egy videokamerával rögzítették, megjegyzéseket fűztek hozzájuk, és elérhetővé tették a tanulók számára a Youtube-on, arra biztatva őket, hogy az esetleges kérdésekkel keressék meg őket.”*⁴ A két tanár látta, hogy a módszer nemcsak azoknak kedvez, akik nem vettek részt a tanórán, hanem azoknak a diákoknak is segítséget nyújtott, akik habár jelen voltak, mégis valamilyen módon ismételn szerettek volna az alaposabb felkészülés érdekében.

Ezeknek a kisfilmeknek számos előnye van, a diákok visszajátszhatják, megállíthatják őket, saját időbeosztásukhoz igazítva bármikor napirendre tűzhetik megtekintésüket. Azon tanulók, akik több időt igényelnek a tananyag feldolgozáshoz, esetleg első hallásra nem jutottak el a megértés szintjére, ezen videóanyagok által sokkal nagyobb motivációra tehetnek szert a tananyag elsajátítása iránt, mint mondjuk egy száraz tankönyvi szöveg memorizálása által.

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

Az oktatásszervezés lépései a tükrözött osztálytermi munkával:

2. ábra: Összefoglaló ábra a tükrözött osztályterem folyamatáról

Forrás: saját szerkesztés

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

Bishop és Verleger olyan oktatási technikának definiálja a fordított osztálytermet, amely két részből áll: egy interaktív, csoportos tanulási tevékenységből az osztályteremben belül és egy számítógépes, otthoni, egyéni tanulási részből, ami az iskolán kívül történik.⁵

A fordított osztályterem olyan pedagógiai megközelítés, amelynek során osztálytermi környezetben az ismeretek elsajátításának folyamata a frontális, utasításalapú, csoportos tanulási térből az egyéni tanulási térbe kerül, és erre az időre kilép az iskola falai közül. Később, amikor visszalép, az osztály tere már interaktívvá válik, ahol a tanár és a tanulók közti dinamika felgyorsul. A fordított osztályteremben az önirányított tanulásnak van jelentős szerepe.⁶

Jonathan Bergmann és Aaron Sams kezdeményezésére létrejött egy internetes weboldal a fordított osztályterem iránt érdeklődők számára. „*Iskolai óra otthon, a házi feladat az iskolában*”, így definiálják ők maguk a megfordított munkarendet. Alapesetben a diákok a leckéjükkel foglalkoznak otthoni munkaként, ebben az esetben a házi feladat szerepébe kerül a megnézendő videó, amelyet a tanuló előre megkap digitális formában⁷. A diákok ezáltal úgy érkeznek az iskolába, hogy a tananyag elméleti részét már a saját maguk tempójában elsajátították, tehát a videókban elmondottak a tanórán nem megismétlésre, hanem közös munkával kifejtésre kerülnek.

Képzeljünk el egy verselemző irodalomórát, ahol egy új, még tanulók által nem ismert vers kerül feldolgozásra. Hagyományos úton úgy történne az oktatás, hogy – jobb esetben – a vers közös elolvasása után, a tanári magyarázat és a gyerekek elemzése teszi ki az óra hátralevő részének nagy százalékát. Ha ugyanezt a verselemző órát átrakjuk a fordított modell metodikájába, akkor a tanulók a verset otthon olvassák el, értelmezik, és a verssel kapcsolatos kérdéseiket is otthon fogalmazzák meg. A tanórára a gyerek úgy érkezik, hogy a „nyersanyag” már mindenki számára ismert, így a tanárnak lehetősége lesz a kreatív verselemzésre, az otthoni kérdések megválaszolására, s mindezek mellett még a közös gondolkodásra is jut idő.

A hagyományos osztályterem és a tükrözött osztályterem összehasonlítása

A hagyományos és a tükrözött osztálytermi munka alapjaiban véve is jelentősen eltér egymástól. A két módszer egyikét sem lehetne fekete-fehéren megítélni, ezeknek számtalan előnye és hátránya egyaránt felsorolható, azonban a jelen generációra és a világ folyamatos változására való tekintettel az általam tárgyalt módszer sokkal eredményesebb lehet, mint a hagyományos. Miért? Az általunk tanított és a korábban már említett Z generáció szükségletei szerint a folyamatos impulzusokba, az állandó információáramlásba összpontosuló médiumok felhasználása már eleve kecsegtetőbb, mint egy pusztán tényekre összpontosuló, nem digitális, írott tananyag.

A hagyományos osztálytermi és a fordított osztálytermi munkát továbbiakban Lévai Dóra ábrái segítségével hasonlítom össze. Lévai az összehasonlítást a Bloom-féle taxonómia kognitív szintjeivel végezte, ezen rendszer kereteibe ültette át a két munkaforma értékelését. A hagyományos osztálytermi munka során az ismereteket, információkat a tanári előadásból kapják kézhez a tanulók. Ebben az esetben a diákoknak az ismeretek elsajátítását az osztálytermi munka során kell kivitelezni, hogy később a bonyolultabb műveleteket, mint az elemzést, az egyéni produktum létrehozását sikeresen véghezvigyék. A háromszög aljáról indulva láthatjuk, amennyiben a diák az új tananyaggal és a tanári magyarázattal az

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

osztályteremben találkozik először, nagyon gyorsan kell eljutnia a megértés és alkalmazás szintjére, az óra végére szükséges a magasabb rendű gondolkodási készségek megvalósítása. Abban az esetben, ha a tanári magyarázat révén nem jut el az órán részt vevő diák a megértés szintjére, akkor a további szintek, mint például az ismeretek alkalmazása is megreked, és ezzel az otthoni tanulás és az esetleges házi feladat megoldása is sikertelenséget eredményez. A diák emlékezése összpontosul arra, amit nem értett meg, tehát a továbbiakban a fókusz nem az elsajátított tananyagra vetül, hanem a felmerülő hiányokra. Természetesen a hagyományos tanteremben is lehetőség van a meg nem értett anyagrészek visszakérdezésére, de korlátozott idő jut mindezekre. Ezen kívül a hagyományos osztálytermi munka többnyire a kognitív szintek közül az első kettő szintet érinti. A magasabb rendű kognitív szintek, mint az alkalmazás, elemzés, kiértékelés és létrehozás a tanulót terheli a házi feladat keretén belül.

Ebben az esetben jogossá válik a kérdés, hogy a tanulókat magukra lehet-e hagyni, hogy aztán felelősek legyenek a saját magasabb rendű tanulási tevékenységükért?

A fordított osztálytermi munka szemléltetése ugyanazon Bloom-féle taxonómia szinteken történik. Azonban a munkavégzés során a kognitív szint első két alapja, az ismeretek átadása és a megértése az otthoni kisfilm segítségével történik. Milyen előnyöket sorolhatunk fel ebben az esetben? Egy kisfilm bármilyen okoseszközzel megnézhető, bármelyik pillanatban megállítható és visszajátszható. Ha a tanuló a magyarázatból nem értett meg valamit, bármikor újrhallgathatja, ezenkívül megkeresheti az ismeretlen fogalmak jelentését, szükség esetén pedig átismételheti a korábbi tananyagot a sikeres megértéshez és elsajátításhoz. Ezen kívül egy kisfilm megnézése nagyobb motivációt jelent a diákok számára, mint a házi feladat megírása. Az elmúlt év tanítási tapasztalatai alapján pedig megerősíthetem, hogy a tanulók szívesebben tekintenek meg egy videót, mint írnak házi feladatot. Visszatérve a videó előnyeire, nagy segítséget nyújt azoknak a tanulóknak is, akiknek első hallásra problémájuk akad az anyag értelmezésével. Végtelen számban újra nézhetik ezeket a tartalmakat, a felmerülő kérdéseiket jegyzet formájában vihetik magukkal a következő órára, ahol a tanári magyarázat során megbeszéljük, illetve rendszerezik az új információkat.

Összegezve, az emlékezés és megértés szintjének eljutására sokkal több idő adott a fordított osztálytermi modellben a hagyományos tantermi oktatáshoz képest, ezzel segítve a tanulók saját tempójukban történő haladását. Az osztályteremben pedig megduplázódik az idő, amelyet a tanár a tanulókkal együtt aktív időfelhasználással tölthet el. Fontos kihangsúlyozni, hogy a fordított osztálytermi munkának ugyanúgy része az egyirányú frontális tanári előadás, mint a herbartianus hagyományos osztálytermi előadásnak. A frontális, utasítás alapú, csoportos tanulási térből az ismeretek elsajátításának folyamata az egyéni tanulási térbe kerül át, és erre az időre kilép az iskola falai közül. Később, amikor visszalép, az osztály tere már interaktívvá válik, ahol a tanár és a tanulók közti dinamika felgyorsul. A fordított osztályteremben az önirányított tanulásnak van jelentős szerepe.

A tükrözött osztályterem és a tanulók önszabályozott tanulása

Visszatérve a Bloom-féle taxonómia kognitív szintjeihez, láthattuk, hogy a fordított osztálytermi tanítás az emlékezés és értelmezés alacsonyabb rendű gondolkodási készségeit a tanulótól várja el, az otthoni munka keretein belül. Ennek értelmében

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

kimondható, hogy a tanuló saját maga felel azért, hogy a tudás elméleti részét hatékonyan sajátítsa el.

Az önszabályozott tanulást már sokan definiálták az elmúlt évtizedekben. D. Molnár Éva *Tudatos fejlődés – Az önszabályozott tanulás elmélete és gyakorlata* című könyvében összefoglalta, hogy miként értelmezik a kutatások az önszabályozott tanulás elméletét. Néhány példa erre az említett könyvből: „*az önszabályozott tanulás olyan folyamat, amely során a tanuló belső, személyes céljaitól vezérelve szabályozza kognitív és metakognitív folyamatait, motivációját, viselkedését, és amely komplex gondolkodási, érzelmi, akarati és cselekvési önfejlesztő képesség révén valósul meg*”.⁸

Az önszabályozott tanulás elemeit D. Molnár Éva könyve alapján mutatom be. A szerző az önszabályozott tanulás különböző elemeit Pintrich (2000) munkája alapján foglalta össze:⁹

- a) *aktív, konstruktív alapfeltétel*: Az aktivitás a tanulóra vonatkozik, amikor a tanuló nem passzív befogadó, hanem aktív részese a tanulásnak, adaptív módon van jelen a folyamatban.
- b) *kontrollképesség alapfeltétele*: A tanulók képesek tanulási tevékenységüket, motivációjukat és viselkedésüket monitorozni, kontrollálni és szabályozni. Ugyanakkor a kutatók hangsúlyozzák, hogy biológiai, fejlődésbeli, kontextuális és individuális különbségek befolyásolhatják az egyén szabályozásra irányuló erő kifejtését.¹⁰
- c) *cél, kritérium vagy az elvárásszint alapfeltétele*: Attól függően, hogy milyen elvárásai, célkitűzései, kritériumai vannak egy tanulóknak (pl. szeretné a maximumot kihozni magából vagy csupán egy értékelhető jegyet szeretne), tanulása ezek függvényében alakul. Akkor hatékony önszabályozó, ha értékes tanulási célokat fogalmaz meg (pl. elsajátítás), és nem a túlélésre dolgozik.¹¹
- d) *közvetítő szerepe*: A személy és a környezeti elvárások, az aktuális cselekvés és az elvárt tevékenység között. Nemcsak az egyén kulturális, demográfiai vagy személyiségbeli jellemzői befolyásolják közvetlenül a teljesítményt és a tanulást, hanem az egyén kogníciójára, motivációjára és viselkedésére irányuló önszabályozása is kapcsolatot teremt a személy, a kontextus és az aktuális teljesítmény között.¹²

Mindezek értelmében a fordított osztályterem sarkallja a diákokat arra, hogy felelősséget vállaljanak az otthonra kiadott szöveges és videóalapú tananyag feldolgozásában. Amennyiben passzív hallgatóként fogadják a kitűzött feladatokat, akkor a következő tanóráknak nem tudnak aktív részesei lenni. Ennek értelmében a tanulóokra természetes ösztönzésként is hat, hogy felelősek legyenek saját munkájuk elvégzéséért. Extrinzik motivációnál, a külső megerősítés és körülmények által, a személy valamilyen következmény miatt fejt ki az aktivitást. „*Nem maga az aktivitás lényeges számára, hanem annak eredménye, következménye. Célja az eredmény, a teljesítmény elérése. Ezzel szemben az intrinzik motivációnál belső, természetes hajlandóság, ösztönzés (pl. kíváncsiság, izgalom, lelkesedés, pozitív énkép) vezeti a személyt. Célja maga az aktivitás, a tanulás, nem az eredménye, hanem a hozzáértés megélése.*”¹³

A tükrözött osztályterem, meglátásom szerint, egyrészt külső motivációként arra buzdít, hogy a sikeresség érdekében a tanuló foglalkozzon az előre kiadott tananyaggal, másrészt belső motivációként is hat, ha megtapasztalja, hogy ezáltal mennyivel sikeresebben teljesít a

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

tanórán. Amennyiben csak a külső motiváció buzdítja az öncélú tanulásvégzéshez, abban az esetben nagyon nehéz a lelkesedést fenntartani a tanulóban. Ha a tanuló megtapasztalja, hogy az előre készülés következtében sokkal sikeresebben teljesíti a tanórán, egyfajta „flow élményt” érhet el, ez a különleges élmény pedig belső motivációként, úgymond extázis-élményként fog rá hatni, hogy a továbbiakban is a videókon keresztül felkészülten érkezzen az órára. A tanár nagy szerepet játszik abban, hogy a motivációt fenntartsa. Minden igyekezetet értékelnie kell, figyelemmel kell kísérnie, hogy kik azok a tanulók, akik először kevésbé voltak befogadóképesek az új módszer iránt, majd egyre jobban alkalmazkodtak hozzá, és aktív résztvevőként érkeztek a tanórára.

Összegzésként pedig megemlíteném a hagyományos házi feladatokat, melyekben a gyerekeknek a felelőssége addig terjed, amíg a feladat elkészül. A fordított tanterem nem kér írásbeli házi feladatot, ellenben a minőségi felkészülést a gyerekek saját hatáskörű feladatává teszi, ezzel megbízva őket egy magasabb rendű, ám hatékonyabb feladattal. Véleményem szerint a fordított osztályterem így a kor elvárását is figyelembe véve, a lehető legtermészetesebb úton ösztönzi a diákokat arra, hogy felelősséget vállaljanak a saját hatékony tanulásukért.

A tükrözött osztályterem kihívásai, szervezési nehézségek

Tanári szempontból

A technológiai háttér biztosítása elengedhetetlennek tűnik a sikeres fordított osztálytermi módszer megvalósításához. Ollé János szerint a technológia integrálása nélkül is alkalmazható a tükrözött osztályterem. Úgy véli azonban, hogy az infokommunikációs berendezés elősegíti a módszer eredményességét, mindemellett több lehetőséget és eszközt kínál fel számunkra ezek használata. *„Ennek eredményeképpen a tükrözött osztályterem módszerének természetes velejárójaként, katalizátoraként kezeljük az IKT-eszközök alkalmazását.”*¹⁴

A hibrid oktatás egyfajta ingázás az online és a hagyományos tanulási térben. Egyfelől igényli a fizikai jelenlétet, másrészt pedig az online kihasználhatóságra is törekszik. Az eszközhiány mindezeknek azonban gátat szabhat, hiszen elegendő az a csekély hiány, hogy a tanulónak nincs internetkapcsolata, vagy nem áll rendelkezésére az online tanulást támogató készülék. A feltöltött tananyag feldolgozása ezáltal máris akadályba ütközött.

Kihívást jelent sok esetben az előbb említetteken kívül az online szakasz tervezése. *„A technológiai eszközök, legyenek bármennyire korszerűek, önmagukban, világos pedagógiai célok nélkül a fordított órán sem vezetnek hatékony tanításhoz.”*¹⁵ A fordított osztályteremben való tanítást meg kell tervezni, így kezdetben talán több időt is igénybe vesz, mint egy hagyományos órára való készülés. Minden esetben lennie kell egy pedagógiai célnak, ami köré építeni lehet az órát, emellett a negyvenöt perces időintervallum szűk kereteivel számolni kell. Amennyiben úgy megyünk be az órára, hogy rendelkezünk pedagógiai céllal, de nincs ráhatásunk a diákokra, azaz nem tudjuk kellő mértékben koordinálni az órai folyamatokat, akkor könnyen elterelődhet az óra menete az előre megtervezett órához képest. Komoly tervezést igényel például a videó összeállítása, majd a tanórai módszerek kitalálása. Szükséges feltenni néhány kérdést a módszerek tervezése előtt. Kritikus gondolkodást szeretnék fejleszteni, vagy az új ismereteket feladatokon keresztül szeretném alkalmazni? Mindemellett az órai direkt kérdések tervezésére is időt kell

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

szánni, hiszen az irányított beszélgetésnél felelőssége a tanárnak ezen kívül, hogy a beszélgetés ne térjen el teljesen az óra témájától. A tanulói kérdések könnyen kizökkenthetik a tanár által kitalált óramenet irányvonalát. Természetesen nem problémaként kell kezelni, ha egy-egy kérdés eltér a tárgytól, viszont aktívan kell figyelni arra, hogy az óra végére visszakanyarodjunk a tervezett célunkhoz. A tanár a fordított osztályterem modelljében segítő szerepben lép fel, azonban valójában sokkal nagyobb felelősség van rajta, mint ami kívülről látszik. A tanár egyrészt dramaturg, aki figyeli a tananyag és az előadás viszonyát, alkalmazhatóságát. Másrészt rendező, mert célokat fogalmaz meg, kiválasztja a hangsúlyos elemeket, mindezeket felépíti egy koncepció alapján. Egyszerre kellékes is, hiszen az órájához szemléltetési eszközöket is használ, melyek az érzékeltetést fokozzák. Talán a legfontosabb feladat a színészi játék, mivel minden tanulóhoz máshogy kell eljuttatni az információt. Ehhez megfelelő érzékenységgel kell rendelkezni, hogy a felismerés és megértés fázisai által eljuttassa a katarzisz élmény felé a diákokat. Mindezzel még nincs vége a tanári szerepköröknek, hiszen a tanár sűgő is, az elfelejtett anyagrészekre világít rá, segíti a felidézést. A fordított osztályterem esetében a vállalt feladatok kiegészülnek más színházi és filmes szakmákkal. Ennek értelmében a tanár egyszerre az operatőr és a vágó munkáját is vállalja, összeállítja az előre kiadott oktatóvideót, melyben a megkomponált egységek (kép, szöveg, esetleg animáció) esztétikusan egyesül. A vágó szerepkörében pedig a videót hangaláfestéssel látja el. Az imént felsoroltaknak nehéz megfelelni. Rengeteg energiával kell rendelkezni mindezek eredményes megvalósításához.

Kihívást jelent az oktatóvideó elkészítése, s bár nagyon izgalmas folyamat, a kivitelezése időigényes. Sok tanár emiatt nem készít új videót, hanem az interneten megtalálható oktatóvideók közül választ. A videó elkészítésének menetét és praktikáit a későbbiekben tárgyalom.

Tanulói szempontból

A fordított osztályterem a tanulóktól önálló tanulást vár el az osztályterem kívül. Lényegében így a tanulók felelősek a saját tanulási folyamatuk első lépésének megtételében. Mindemellett nehezítő tényező lehet, hogy a taneszköz egy multifunkcionális készülék, sok figyelemelterelő tényezővel, applikációkkal. Megfelelő motiváció esetén valószínűleg nem történne probléma, de valós kockázat lehet, hogy videónézés helyett a tanuló játszik a készülékén. A korábban már említett önszabályozott tanuláshoz jut nagy szerep ebben a fázisban. *„Komoly hátrány és kockázat a szokatlanság, ami minden új módszer esetében hatással van az alkalmazás mikéntjére. Az ismeretlenség gyakran idegenkedést vált ki a tanulóknál, akik így kiskapukat kereshetnek és megkerülő stratégiákat alkalmazhatnak.”*¹⁶

Bár a videók segítenek lényegre törő tartalmat létrehozni, a tanulók nem feltétlenül tudják, hogy hogyan kell helyesen videót nézni, hogyan tudnak érdemileg kapcsolódni a tananyaghoz. Érdemes segíteni nekik abban, hogy a videóknál kérdéseket helyezünk el, ezzel is összpontosítva a hangsúlyos témákra.

IKT-eszközök a tükrözött óra videóihoz

A továbbiakban az információs és kommunikációs technológiákkal (röviden: IKT) foglalkozunk, amelyek segíthetik a munkánkat a tanítás során. Az oktatásinformatika sajátosan összefonódik a technológiai változásokkal, mára már rengeteg felület közül tudunk választani. A fordított osztályterem esetében, alaposan fontolóra kell vegyünk az előkészületeket. Miután eldöntöttük, hogy melyik korosztályon alkalmazzuk a módszert, számításba kell vennünk, hogy már meglévő online anyagok között keresünk, vagy a saját magunk által készített digitális tartalomgyártásba kezdünk. Természetesen időt takarítunk meg, amennyiben az első opciót választjuk és az online elérhető anyagok között keressük a számunkra megfelelő videót. Ebben az esetben mindig figyelni kell arra, hogy a tanulók életkori sajátosságainak megfeleljen a kiadott tartalom. Például általános iskolában 12—14 évesek számára ne gimnazistáknak szánt tananyagot adjunk ki. A videók felhasználásánál figyelniük kell arra is, hogy a szerzői jogokat tiszteletben tartsuk. Bemutatom azokat az interneten elérhető segédanyagokat feltöltő felületeket, amelyek segítségünkre lehetnek a fordított osztálytermi munka első lépésénél, a tananyag feltöltésénél.

- a) Az interneten rendelkezésünkre áll rengeteg magyar nyelvű digitális tananyag, ezek közül bemutatok pár hasznos oldalt:
- *Videótanár*: fizika, földrajz, informatika, irodalom, kémia, matematika, nyelvtan, természetismeret, történelem, vizuális kultúra, biológia és ének-zene tantárgyakhoz érhetünk el tartalmat. Az idegen nyelven és testnevelésen kívül lefedi a kínálat a tanított tantárgyak nagy részét. A tananyagok 5-8. évfolyamig használhatóak, ami fontos és kiemelendő, hogy a videók legfeljebb 15 percesek. Rendelkezésünkre áll ezen kívül egy ellenőrző feladatsor is a videók mellé. Emellett lényeges megemlíteni, hogy lektorált, ellenőrzött digitális tartalmakat töltenek fel.
  - *Zanza TV*: Az oldal videós segédanyagok megosztásával foglalkozik, amelyhez szabadon mindenki számára ingyenes hozzáférést biztosít. A korosztályt tekintve a 9-12. évfolyam számára készültek a tananyagok. Tantárgyak: irodalom, magyar nyelv, történelem, matematika, testnevelés és sport, filozófia, társadalomismeret és etika.
  - *YouTube*: A YouTube talán mindenki számára ismert, azoknak is, akik nem oktatóvideók felkutatása miatt nyitják meg, hanem zenehallgatásra. Ezen a felületen is megjelentek az oktatóvideókat feltöltő csatornák. Ebben az esetben a tanár felelőssége, hogy ellenőrzött tananyagot adjon ki a diákoknak, hiszen ezek a videók nem feltétlen biztos forrásból származnak, tehát nem biztos, hogy alkalmasak a tanítási folyamathoz.
  - *Nemzeti Köznevelési Portál*: A digitalizált tananyagok mellett videókat, képeket és hanganyagokat tartalmazó felület. Egyszerűen használható telefonról és számítógépről egyaránt. Korosztályt tekintve 5-12. osztályos korig találunk digitalizált tankönyveket, külön extra tartalmakkal.

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

- b) Amennyiben nem online elérhető anyagokat szeretnénk kiadni, hanem saját magunk által készített digitális segédanyagot, akkor a következő alkalmazások hasznosak lehetnek számunkra:
- PowerPoint: Legegyszerűbb módja a videó készítésének, mivel a prezentáció készítése során lehetőségünk van hangrögzítésre is. Könnyen használható, hiszen a prezentáció elkészültével átalakítható videófájlá. Ha létrehoztuk a diákat, és rögzítettük az összes kísérszöveget, mp4 formátumban menthetjük, így videófajlt hozunk létre.
  - Animaker: egy online elérhető stúdióminőségű animáció készítő felület. Az animált tartalmak készítése ingyenes, azonban vannak kiegészítő részei, amelyek előfizetést igényelnek. Miután elkészítettük az animációnkat, lehetőségünk van link formájában megosztani az anyagunkat, például a YouTube felületén. Természetesen ennek a felületnek az alkalmazása időigényes lehet kezdetben, azonban a végeredménye igencsak kimagasló.
  - Powtoon: az előbbihez hasonló animáció készítő felület. Impozáns, szórakoztató, figyelemfelkeltő videók gyártására hivatott az oldal. Lehetőségünk van ingyenes animációs videók elkészítésére, azonban a prémium tartalmakat szintén előfizetésekhez kötik.

IRODALOM

- BISHOP, Jacob Lovell – VERLEGER, Matthews (2013): *The flipped classroom: A survey of the research*. ASEE Annual Conference Exposition, Atlanta.
<https://www.researchgate.net/publication/285935974> *The flipped classroom A survey of the research* (Letöltés: 2021. márc. 20.)
- CSILLIK Olga (2017): Hibrid oktatás (blended learning). In: BODNÁR Éva – CSILLIK Olga – DARUKA Magdolna – SASS Judit: *Varázsszer-e a tükrözött osztályterem?* Szerk. DARUKA Magdolna. Corvinus Egyetem. Budapest, 24-36.
<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf> (Letöltés: 2021. ápr. 12.)
- D. MOLNÁR Éva (2017): *Tudatos fejlődés*. Akadémiai Kiadó, Budapest:
https://mersz.hu/hivatkozas/m266tf_tudfejl_3_p1#m266tf_tudfejl_3_p1 (Letöltés: 2021. ápr. 29.)
- HARTYÁNYI Mária – SEDIVINÉ BALASSA Ildikó – CHOGYELKÁNÉ BABÓCSY Ildikó – TÉRINGER Anita – EKERT Sára – COAKLEY, Darragh – CRONIN, Shane – VILLALBA DE BENITO, Maria Teresa – CEBRIÁN, Guillermo Castilla – REQUEJO, Sonja Martínez – GARCÍA, Eva Jimenez – MANÉNOVÁ, Martina – TAUCHMANOVA, Vera (2018): *A fordított osztályterem a gyakorlatban*. iStudy Hungary Számítástechnikai Oktató-és Kutatóközpont Kft. Budapest, 6 –70.
https://www.flip-it.hu/sites/default/files/Public/partner_files/forditott_osztalyterem_a_gyakorlatban_hu.pdf (Letöltés: 2021. ápr. 15.)
- LÉVAI Dóra (2014): *A tanulás új útjai*. ELTE PPK Neveléstudományi Intézet – Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, „Megújuló tankönyv” 2014. november 12-13.

Bagó Rebeka: A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer

- <https://www.slideshare.net/levaidora/a-tanuls-j-tjai> (Letöltés: 2021. márc. 3.)
- OLLÉ János (2017): A tükrözött osztályterem módszertana és tanulásszervezése. In: HÜLBER László: *A digitális oktatási kultúra módszertana*. Eszterházy Károly Egyetem, Eger, 127-143.
  - PETERSON, Daniel J. (2016): The Flipped Classroom Improves Student Achievement and Course. *Teaching of Psychology*, 43 10-11.
https://www.researchgate.net/publication/285627099_The_Flipped_Classroom_Improves_Student_Achievement_and_Course_Satisfaction_in_a_Statistics_Course_A_Quasi-Experimental_Study (Letöltés: 2021. ápr. 15.)
  - Satisfaction in a Statistics Course: A Quasi-Experimental Study. *Teaching of Psychology*, 43 (1), 10–15.
<https://doi.org/10.1177/0098628315620063> (Letöltés: 2021. ápr. 12)
  - SASS Judit (2017): *A tükrözött osztályterem mint a tanulási motiváció egyik forrása*. In: BODNÁR Éva – CSILLIK Olga – DARUKA Magdolna – SASS Judit: *Varázsszer-e a tükrözött osztályterem?* Corvinus Egyetem, Budapest, 88-113.
<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf> (Letöltés: 2021. febr. 28.)
  - SZÜTS Zoltán (2020): A digitális pedagógia egységes elméleti kerete és alkalmazása a tanítás és tanulás folyamatában. Eszterházy Károly Egyetem, Eger.
  - ZIMMERMAN, Barry J.– MARTINEZ-PONS Manuel (1988): Construct validation of a strategy model of student self-regulated learning. *Journal of Educational Psychology*, 80. vol. 3. 284–290.
  - TÓTH-MÓZER Szilvia (2020): *Fordított osztályterem – Hogyan hat a digitális fejlődés a tanóra hagyományos koncepciójára?* United Way Hungary, 2020. október 29. (podcast)
https://www.youtube.com/watch?v=99cnDrYtW_k (Letöltés: 2023. jún. 12.)

ABSTRACT

Bagó, Rebeka

Flipped classroom as an organizational method for education

We have the freedom to decide the organizational methods we use in our lessons. In the course of frontal teaching, students have an insufficient role in the classroom. New educational methods strive to overcome these problems and give students a bigger role, indicating a tendency toward learner-centered methodologies. My paper discusses the theoretical and practical context of the flipped classroom model. I attempt to clearly demonstrate the application, the advantages and the unembellished disadvantages of the flipped classroom model.

JEGYZETEK

- ¹ HARTYÁNYI Mária – SEDIVINÉ BALASSA Ildikó – CHOGYELKÁNÉ BABÓCSY Ildikó – TÉRINGER Anita – EKERT Sára – COAKLEY, Darragh – CRONIN, Shane – VILLALBA DE BENITO, Maria Teresa – CEBRIÁN, Guillermo Castilla – REQUEJO, Sonja Martínez – GARCÍA, Eva Jimenez – MANÉNOVÁ, Martina – TAUCHMANOVA, Vera (2018): *Fordított osztályterem a gyakorlatban* – Módszertani megújulás a szakképzésben. ITStudy Hungary Számítástechnikai Oktató- és Kutatóközpont Kft., Budapest, 2018.
https://www.flip-it.hu/sites/default/files/Public/partner_files/fordított_osztalyterem_a_gyakorlatban_hu.pdf
(Letöltés: 2023. febr. 13.)
- ² LÉVAI Dóra (2014): *A tanulás új útjai*. ELTE PPK Neveléstudományi Intézet –Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, „Megújuló tankönyv” 2014. november 12-13.
<https://www.slideshare.net/levaidora/a-tanuls-j-tjai> (Letöltés: 2021. márc. 3.);
OLLÉ János (2017): A tükrözött osztályterem módszertana és tanulásszervezése. In: HÜLBER László: *A digitális oktatási kultúra módszertana*. Eszterházy Károly Egyetem, Eger, 127-143.;
TÓTH-MÓZER Szilvia (2020): *Fordított osztályterem – Hogyan hat a digitális fejlődés a tanóra hagyományos koncepciójára?* United Way Hungary, 2020. október 29. (podcast):
https://www.youtube.com/watch?v=99cnDrYtW_k (Letöltés: 2023. jún. 12.) alapján.
- ³ Hartyányi és mtsai. (2018) 11.
- ⁴ CSILLIK Olga (2017): Hibrid oktatás (blended learning). In: BODNÁR Éva – CSILLIK Olga – DARUKA Magdolna – SASS Judit: *Varázsszer-e a tükrözött osztályterem?* Szerk. DARUKA Magdolna. Corvinus Egyetem. Budapest, 24-36.
<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf> (Letöltés: 2021. ápr. 12.)
- ⁵ BISHOP, Jacob Lovell – VERLEGER, Matthews (2013): *The flipped classroom: A survey of the research*. ASEE Annual Conference Exposition, Atlanta.
https://www.researchgate.net/publication/285935974_The_flipped_classroom_A_survey_of_the_research
(Letöltés: 2021. márc. 20.)
- ⁶ SZÜTS Zoltán (2020): A digitális pedagógia elmélete. Akadémiai Kiadó, Budapest, 37-39.
<https://mersz.hu/szuts-a-digitalis-pedagogia-elmelete/> (Letöltés: 2021. márc. 10.)
- ⁷ FlippedClass.com: <https://flippedclass.com/about-m/> (Letöltés: 2023. jún. 12.)
- ⁸ ZIMMERMAN, Barry J.– MARTINEZ-PONS Manuel (1988) Construct validation of a strategy model of student self-regulated learning. *Journal of Educational Psychology*, 80. vol. 3. 284–290. Idézi: D. MOLNÁR Éva (2017): *Tudatos fejlődés*. Akadémiai Kiadó, Budapest:
https://mersz.hu/hivatkozas/m266tf_tudfejl_3_p1#m266tf_tudfejl_3_p1 (Letöltés: 2021. ápr. 29.)
- ⁹ D. MOLNÁR (2017)
- ¹⁰ D. MOLNÁR (2017)
- ¹¹ D. MOLNÁR (2017)
- ¹² D. MOLNÁR (2017)
- ¹³ SASS Judit (2017): *A tükrözött osztályterem mint a tanulási motiváció egyik forrása*. In: BODNÁR Éva – CSILLIK Olga – DARUKA Magdolna – SASS Judit: *Varázsszer-e a tükrözött osztályterem?* Corvinus Egyetem, Budapest, 97.
<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf> (Letöltés: 2021. febr. 28.)
- ¹⁴ OLLÉ (2017) 128.
- ¹⁵ HARTYÁNYI és mtsai. (2018) 21.
- ¹⁶ OLLÉ (2017) 130.